

Силабус курсу «Професійна етика і етикет»

Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: Історія та археологія.
Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр –
Компонент освітньої програми:
Дні занять:
Консультації
Онлайн консультації
Мова викладання: українська

Керівник курсу

канд. філос. наук , доц. **Ревуцький Михайло Петрович**

Контактні телефони
викладача: +380965424337
E-mail викладача :
Rmpetrovich@ukr.net
Сторінка викладача
Сторінка курсу в
Moodle

Анотація дисципліни

Дисципліна “Професійна етика і етикет” спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти ґрунтовними філософськими знаннями, зокрема знаннями прикладної галузі - професійної етики та етикету. Вивчення дисципліни “Професійна етика і етикет” дасть змогу ознайомитись з традиціями та вимогами педагогічної етики та етикету. Особливо це стосується корпоративної етики в історичній галузі - своєрідного морального кодексу вченого-дослідника та викладача-історика.

Мета курсу: На основі отриманих знань навчального курсу професійної етики сформувати у студентів здатність усвідомлювати та вміти аналізувати основні категорії етики, особливості професійної етики педагога, морального змісту та обов'язків трудової діяльності фахівця – історика. Метою курсу є формування у студентів знань у відповідності з професійними етичними та етикетними нормами історика-дослідника та навичок ділового спілкування фахівця в галузі історії.

Основні завдання: ознайомлення студентів з основними філософськими категоріями та термінами професійної етики та етикету. Вивчення та ґрунтовне дослідження особливостей педагогічної етики та етикетних норм вчителя і викладача. Отримання знань щодо основних морально-етичних традицій історичної науки та засвоєння норм відповідності моральним приписам для істориків в їх професійній діяльності.

Зміст дисципліни «Професійна етика і етикет» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців 03 Історія, Історія та археологія норм і традицій вищої університетської освіти а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години (лек./сем./с ам.р.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Основи професійної етики та етикету			
2/ 2/	1 Предмет професійної етики та етикету. Категорії та функції професійної етики. Сучасні уявлення про професійну етику та етикет.	Знати осовні категорії професійної етики та етикету. Вміти пояснити чому важливо дотримуватися норм і правил професійної етики та етикету. Пояснити чому і як змінююся норми і правила професійного етикету в наш час.	Тести
2 / 2/	2. Професіоналізм як моральна риса особистості. Етика і культура міжособистісного спілкування.	Знати які морально-етичні принципи лежать в основі професіоналізму. Обґрунтувати в чому полягає моральна відповідальність професії. Показати і обґрунтувати норми і правила етики і етикету міжособистісного спілкування	Кейси, тести, питання
2 / 2/	3. Корпоративна етика та етикет як елемент організаційної культури. Загальноприйняті та професійні норми етикету	Знати сутність факторів які породжують елементи корпоративної етики. Пояснити в чому відмінність загальноприйнятих та корпоративних норм етикету.	Тести, питання
- / 2/	4. Мораль та професійна етика вчителя, педагога.	Знати погляди філософів та відомих педагогів на мораль та професійну етику вчителя. Пояснити суть сучасних підходів та вимог до професійної етики педагога.	Тести, питання
- / 2/	5. Особливості та вимоги професійного етикету в педагогічній діяльності	Знати основні вимоги та норми і правила етикету вчителя. Знати сутність поглядів на різні типи етикету та професійної поведінки вчителя і педагога в різних виробничих конкретних ситуаціях.	Кейси, тести, питання
Змістовий модуль 2. Особливості професійної етики історика.			
2/ 2/	6. Професія історик та її призначення. Професійна та корпоративна етика історика.	Знати сутність основних принципів професійної і корпоративної етики історика. Визначити основні морально-етичні фактори, що впливають на діяльність історика та специфіку етики історика.	Тести, питання, кейси
2/ 2/	7. Етичні принципи вченого - дослідника. Мораль в структурі історичної науки.	Знати особливості і механізм формування етичних принципів в науково-дослідницькій діяльності. Пояснити місце і роль моральності вченого-історика в структурі історичних досліджень та історичної науки.	Тести, питання, кейси

2 / 2/	8. Етичні проблеми в наукових дослідженнях з історії. Фальсифікація в історичному пізнанні як етична проблема	Пояснити підходи до вирішення етичних проблем в історичних наукових дослідженнях. Пояснити зміст проблеми фальсифікацій в історичному пізнанні крізь призму етичного бачення.	Тести
2/ 2/	9. Загальні принципи етичного кодексу та етикету історика: вітчизняний та зарубіжний досвід та підходи.	Розуміти зміст ідеї створення етичного кодексу історика на прикладі стандартів професійної етики Американської історичної асоціації. Знати зміст етичних кодексів історика у вітчизняному та зарубіжному досвіді.	Тести
2 / 2/	12 Кар'єра та стратегія історика в особливих умовах як етична парадигма.	Дати відповідь на питання що до підстав дискусії про існування релятивістських історичних істин. Переписування історії як етична проблема та парадигма діяльності історика в особливих умовах. Знати зміст поняття політична історія.	Тести

Формування програмних компетентностей

<i>Індекс в матриці ОПП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 9	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 12	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ПРН 12	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот

Основні джерела

1. Бобир О. Етикет учителя: навчально-методичний посіб. Київ: Ленвіт, 2004. 192 с.
2. Бралатан В.П., Гуцало Л.В., Зdirко Н.Г. Професійна етика: навч.посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
3. Васильєва М.П. Теорія педагогічної деонтології. Харків, 2003. 216 с.
4. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с. (Серія «Альма-матер»).
5. Васянович Г.П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): монографія. 2-ге вид. Львів: Львів, держ.фін.-екон. ін-т, 2002. 232 с.

6. Гринькова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя. *Шлях освіти*. 2002. № 2. С. 2-6.
  7. Етика ділового спілкування: курс лекцій / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка, М.П.Лукашевич, І.Б.Осечинська. 2-ге вид., стереотип. Київ: МАУП, 2003. 208 с
  8. Етика: навч. посіб. / за ред. В.О. Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
  9. Жебровський Б.М. Професійна етика вчителя: час і вимоги. Київ: Педагогічна думка, 2000. 62 с.
  10. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для техногенної цивілізації. Київ: Лібра, 2001. 400 с.
  11. Кертаева Г.М. Основы педагогической деонтологии [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.studmed.ru/docs/document44245/>
  12. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя. *Шлях освіти*. 2001. №1. С. 31-34.
  13. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / за заг. наук.ред. Редькіна О. С. Київ: ТОВ «Фарбований лис», 2011. 480 с.
  14. Кравченко О.П. Етика й естетика: навчальний посібник: у 2 частинах. Ч.1: Етика (за кредитно-модульною системою організації навчання). Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2012. 152 с.
  15. Основы педагогической мастерности та етика викладача вищої школи : підручник / за ред. проф. І.В. Зайченка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
  16. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І.А.Зязюна. 2-е вид., допов. і перероб. Київ: Вища школа, 2004. 301 с.
  17. Прикладна етика: навч. посіб. / за наук. ред. Панченко В.І. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
  18. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / [Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М.]; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
  19. Пустовит С.В. Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ). Київ: Арктур-А, 2009. 324 с.
  20. Рогожа М. М. Соціальна мораль: колізії мінімалізму. Київ: ПАРАПАН, 2009. С. 172–209.
  21. Сисоєва С.О. Основы педагогической творчости: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346с.
  22. Хоружа Л.Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. посібник. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 96 с.
- Додаткова література**
1. Аболіна Т.Г., Єфименко В.В., Лінчук О.М. Етика: навч. посібник. Київ: Либідь, 1992. 328 с.
  2. Амонашвили Ш.А. Гуманно-личностный подход к детям. М: Издательство «Институт практической психологии», 1998. 544 с.
  3. Блощинська В.А. Етика. Практикум: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 248 с.
  4. Василевська Т. Е. Особистісні виміри етики державного службовця. Київ: НАДУ, 2008. 336 с.
  5. Гах Й. Етика ділового спілкування: навч. посібник для вузів. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 160 с.
  6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. С. 75.
  7. Гупан Н.М. Українська історіографія історії педагогіки. Київ: АПН, 2002. 223 с.
  8. Етичний кодекс ученого України. *Бюлетень Вищої атестаційної комісії України*. № 2(124). 2010. С. 2-5.
  9. Євтух М.Б., Стефанюк С. К. Правові основи української педагогіки: етика та соціальні норми : навч. посіб. Книга третя. Одеса: ОНАЗ ім. О.С.Попова, 2011. 312 с.
  10. Зінченко А.Г. Соціальна відповідальність в Україні: Погляди різних стейкхолдерів. Регіональний аспект. Київ: КСВ, 2008. 60 с.

11. Зязюн І. А. Культура і культурна політика. *Рідна школа*. 1994. № 12. С. 27-32.
12. Зязюн І.А. Освіта і вчитель у контексті українського державотворення. Педагогіка і психологія професійної освіти. 1999. № 1. С.12-23.
13. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. Київ: МАУП, 2000. 312 с.
14. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник для вузів. Суми, Київ, 2005. 222 с.
15. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ-ХХ ст.): Хрестоматія / упоряд. Л.Д. Березовська та ін. Київ: Наук, світ, 2003. 418 с.
16. Мільто Л.О. Методика розв'язування педагогічних задач : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доп. Харків: Ранок-НТ, 2004. 152 с.
17. Народна педагогіка: світовий досвід / уклад. А.І. Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2003. 134 с.
18. Олексюк О.М. Нормативно-регулятивні механізми духовного розвитку особистості. *Педагогіка толерантності*. 1999. С. 85-87.
19. Сагач Г.М. Похвальне красномовство: практичний посіб. для вчителів, студ. серед, та вищ. навч. закл. Київ: ІЗМН, 1996. 156 с.
20. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
21. Хоружа Л.Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: монографія. Київ: Преса України, 2003. 319 с.
22. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя: книга для учителей. 2-е изд., доп. Київ, 1988. 223с.

Визначені рамки дисципліни:

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи здобувача) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання здобувачів також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.

● **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (40 балів), самостійної роботи (40 балів), підсумкового контролю (екзамен): тестування 2-х рівнів та творче завдання (20 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та

активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студентам, які беруть активну участь у наукових семінарах, круглих столах, конференціях та презентують високоякісні знання з філософії освіти, може підсумковий контроль, за згодою викладача, зараховуватись «автоматично» (повністю або частково, залежно від наукового-практичного досвіду у вивченні дисципліни)

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1(теми 1,2,3,4,5) робота на семінарських заняттях	40
Модуль 2 (теми 6,7, 8,9,10,) робота на семінарських заняттях	40
Підсумковий контроль (теми 1-10)-тести 2 рівнів, творче завдання	20
Разом	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
65-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Поточне оцінювання												Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5		Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
8	8	8	8	8		8	8	8	8	8			100

40	40	20	
----	----	----	--

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував такі дисципліни як «Філософія», «Етика», «Історія української культури».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайнконсультування тощо.